

Általános helyzet az országos nyomdászképzésben

Kovács Sándorné

A nyomdaipari szakképzés hosszú idő óta folyamatos átszervezés alatt áll. Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról indította el a képzési struktúra átalakulását.

A rendszerváltás után egyre többször tapasztaljuk, hogy a közoktatás átszervezésével együtt, a szakképzésben is próbálják a közös (európai) elveket, struktúrát meghonosítani.

A legújabb szakképzési rendszer a kerettantervek bevezetésekor alakult ki. A kerettantervi rendeletek miatt a 9. és 10. évfolyamok tanulói szakiskolában és a 9., 10., 11., 12., évfolyamok szakközépiskolában nem végezhetnek szakképzést, csak szakmacsoportos alapozást. A nyomdaipar szakmai egy szakmacsoportba tartoznak, és nagyon kevés az a közös tananyagmennyiség, amelyet a szakmacsoportos képzés során tanítva, be lehetne számítani a szakképző évfolyamok szakmai tanulmányaiba.

A szakmacsoportos képzés szakaszában a tanulók magas óraszámokban tanulják a közismereti tárgyakat. Ez egyrészt jó, mert így szinte gimnáziumi szintű a közismereti tárgyak tanítása (csak annyival kevesebb, hogy egy idegen nyelvet tanulnak kettő helyett). Másrészt viszont, emiatt kevés lehetőség adódik a leendő szakmával való ismerkedésre, s az is csupán az elméleti oktatásra korlátozódik. Ugyanis a „nyomdaipari szakmacsoportos alapozó gyakorlatok” tantárgynak csak a neve gyakorlatok. Ezek során

azonban a törvény szerint a tanulók nem kaphatnak szakmai gyakorlati képzést. Ezért tulajdonképpen csak „nézelődhetnek”: megfigyelhetik, hogyan végzik a szakemberek az adott feladatokat.

E rendszer miatt a diákok nem jutnak elegendő új élményhez, új ismerethez leendő szakmájukkal kapcsolatban, s elmegy tőle a kedvük, még mielőtt megismernék azt.

Az országban csak két szakközépiskolában folyik hosszú évek hagyományain alapulva, a kerettanterv alapján, nyomdaipari szakmacsoportos alapozó képzés: a debreceni Könnyűipari Szakközép- és Szakképző Iskolában és a békéscsabai Tevan Andor Gimnázium és Nyomdaipari Szakközépiskolában. Budapesten a Klauzál G. Műszaki Ipari Szakközép- és Szakképző Iskolában ebben a tanévben kifut a 12. évfolyammal az eredetileg még a Tótfalusi szakközépiskolában indított nyomdaipari kerettantervi képzés. Szegeden a Tápai Antal Szakközép- és Szakiskolában indult nyomdaipari szakközépiskola, jelenleg a 12. évfolyamig futott fel. Miskolcon a Szemere Bertalan Szakképző és Művészeti Középiskolában kezdődött nyomdaipari szakközépiskolai képzés.

A következő oldalon lévő táblázat és grafikon a képzőhelyek számát mutatja megyénként és iskolatípusonként (forrás: NSZI tanulmány a szakmastruktúráról).

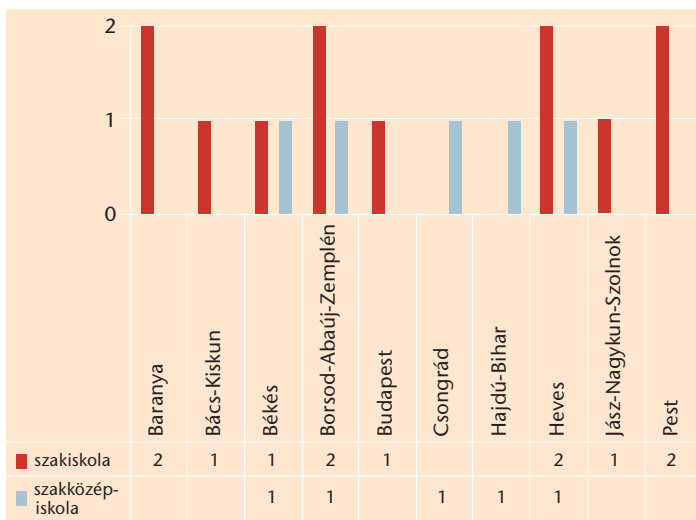
Kovács Sándorné

Az utolsó tanévekben komoly beiskolázási nehézségekkel küszködnek az iskolák. A 9. évfolyamokra beiskolázáskor – a demográfiai okok miatt – a most belépő korosztályok létszáma szinte csaknem fele az öt évvel ezelőtti létszámoknak. A szakképző évfolyamokra beiskolázáskor más az ok: a nehézség elsősorban a főiskolára felvettek erőteljesen megnövekedett számával magyarázható, ahol három év után felsőfokú iskolai és szakmai képzettséget szerezhetnek. Így a tanulók többsége ezen az úton keresi boldogulását.

Az OKJ állandó változásban van. Módosításának ügyrendje rugalmasan változó, a piacgazdaság mindenkori igényét tükröző rendszert biztosít: ha az igény be van nyújtva változtatásra, akkor az megvalósulhat. Az OKJ legutoljára 2004 szeptemberében változott. Az ekkor bevezetett, a nyomda-

Megye	Szakiskola	Szakközépiskola
Baranya	2	
Bács-Kiskun	1	
Békés	1	1
Borsod-Abaúj-Zemplén	2	1
Budapest	1	
Csongrád		1
Hajdú-Bihar		1
Heves	2	1
Jász-Nagykun-Szolnok	1	
Pest	2	

Gimnáziumban és a következő megyékben nincsen képzés: Fejér, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Nógrád, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Tolna, Vas, Veszprém, Zala

ipari szakmákat érintő módosítások:

- ◆ A korábbi 31 5278 06 segédkönyvkötő szakma elnevezése könyvkötő asszisztens elnevezésre változott.
- ◆ Az 51 5278 06 nyomdai szöveg- és képszerkesztő szakma száma is és neve is megváltozott: 52 5278 02 nyomdai kiadvány- és képszerkesztőre. Az 51-es szám 52-re változása azt jelenti, hogy a szakma az elméletigényesek közé lett besorolva, és nemcsak középiskolai végzettség a feltétele a jelentkezésnek, hanem érettségi is.

Évek óta nagy a hiány a korszerű, a nyomdaipar igényeinek megfelelő tankönyvekben. Már több oktatással kapcsolatos cikkben olvashattunk a tankönyvhiányról. A nyomdaipari szakiskolákban és szakközépiskolákban tanulók alacsony létszáma nem tette lehetővé a központi programoknak megfelelő tankönyvek iratását. Megoldásnak látszik az elektronikus képzési, tanulási anyagok létrehozása, és az interneten való közzététele. A hagyományos tankönyvekben található csak szövegeket, esetleg ábrákat tartalmazó tananyag, a mai tanulók-

nak – akik esetleg szövegértési gondokkal küzdenek – nem nyújt kellő segítséget a tanulásban. A mai diákok a multimédiás, interaktív tananyagokkal sokkal inkább tudnak azonosulni, ezért ezek sokkal hatékonyabbak.

A szaktanárok számára a szakmai tudás és tanítási képességek megújítására az NSZI szervezett akkreditált (36 órás) továbbképzéseket. A 2001/2002., 2002/2003. és a 2003/2004. tanévekben meghirdetett továbbképzésekre nem volt jelentkező (elsősorban az iskolák anyagi lehetőségei miatt). Hasonló okok miatt alacsony volt a részvétel a szaktárgyi és a módszertani továbbképzéseken.

Az Országos Szakmai Tanulmányi Versenyeket (OSZTV) a nyomdaiparban 1979 óta folyamatosan megrendezik. Ezek a versenyek nemcsak a tanulóknak adnak lehetőséget tehetségük megmutatására, hanem az iskolák is munkájuk eredményessége mércéjének tekintik. Az oktatás problémái ellenére a versenybizottság mindig találkozik tehetséges, szakmáját szerető diákokkal.

A Nemzeti Szakképzési Intézet 2005 februárjában a Nemzeti Fejlesztési Terv Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program 3.2.1. komponense Új szakképzési kereteket című központi programjának keretében elkezdte közel négyszáznyolcvan foglalkozás – bennük a nyomdaipari szakmákkal – munkakörelemzésének munkálatait. A munkakör-elemzési eredmények validálását (igazoltatását) követően kerül sor a feladatelemzésre, valamint a kompetenciaprofilok készítésére. E munkavégzés időtartama: 2005. április 15.–2005. június 30. A kompetenciaprofilok alapján folytatódik a modulrendszerű szakmai és vizsgakövetelmények kialakítása.